

Değişime Duyulan İhtiyaç

Deniz Can Yücel-TÜYİD YKÜ, MLP Care Strateji ve Yatırımcı İlişkileri Direktörü

20 yılı aşkın çalışma hayatımda birbirinden farklı şirketler, çalışma arkadaşları, iş modelleri, kurum kültürü tecrübe etmiş bir yönetici olarak artık bunu çok rahat söyleyebiliyorum; **...artık eskisi gibi kolay değil!** Dijitalleşme ile birlikte iş süreçleri gün geçtikçe daha da hızlanıp bir ölçüde kusursuz hale geliyor. Tüm bunlara rağmen büyümenin temelini oluşturan **“yaratıcılık”** hala insana özgü bir özellik olarak ön plana çıkıyor. Y kuşağına mensup yeni nesil çalışan ve yöneticilerin şirketlerine olan bağlılıklarını korumak artık eskisi gibi kolay değil! Kişisel markalaşmanın kurumsal aidiyetin önüne geçtiği bu dönemde çalışanlara geleneksel yönetim modelleri ile yaklaşmanın ve onlardan aynı performansı beklemenin bir mantığı olabilir mi? Değişime olan ihtiyaç artık daha derinden hissediliyor.

Peki, ne yapılabilir?

Bilindiği üzere Y kuşağına mensup çalışanlar çalıştıkları kurumun büyüklüğü ya da marka bilinirliği fark etmeksizin ortalama iki yılda bir iş değiştiriyor. Artık yeni nesil çalışanlar için şirketlerin kendilerine sunduğu maaş, prim ve diğer yan haklar gibi geleneksel teşvikler, onları şirketlerde uzun süreli tutundurmaya yeterli gelmiyor. Mars'ı yeniden keşfetmek yerine 1974'ten beri ABD'de başlayıp neredeyse tüm dünya piyasalarında uygulanan bir modeli tekrar hatırlatmada fayda görüyorum: **“Çalışanlar için Hisse Edindirme Programları”**

Kurumsal iş akışlarını ve karar alma mekanizmasını etkilemeyecek şekilde çalışanların sermayeye ortak edilmesi günümüz sermaye piyasaları için çok da yeni bir kavram değil. Ancak ne yazık ki Türkiye'de bu program birkaç istisna dışında kendine kullanım alanı bulamadı.

Çalışanlar için hisse edindirme programı nedir?

En basit anlamıyla, çalışanların bazı şartları yerine getirmeleri halinde, daha önceden belirlenen düşük bir fiyattan ya da tamamen bedelsiz olarak çalıştıkları şirketin hisselerine sahip olabilmelerini ifade eder.

Şirket ve çalışanlar için ne gibi avantajları bulunmaktadır?

- + Şirketin kısa ve uzun vadeli stratejileri doğrultusunda belirlediği hedeflerine ulaşabilmesi için çalışanların moral, motivasyon ve verimliliklerinin artırılması
- + Şirketin başarılı bir grafik çizmesi durumunda hisse sahibi çalışanların, sabit ücretli çalışanlara kıyasla çok daha fazla getiri sağlayabilmesi
- + Çalışanların ücret ve primlerinin bir kısmının nakit yerine hisse verilerek kısa vadede şirket nakit çıkışının sınırlandırılması
- + Ve tabii ki en önemlisi şirketlerin yetenekli çalışan ve yöneticiler için bir cazibe merkezi haline gelmesi

Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus hisse edindirme programlarının söz konusu şirketin mali ve idari yapısına en uygun model uyarınca uygulamaya alınmasıdır.

Türkiye’de hangi planlar uygulanabilir?

- **Hisse Senedi Opsiyon Planları:** Belirli bir bekleme süresi içerisinde şirket çalışanlarına önceden belirlenen fiyat üzerinden satın alım imkânı sağlar.
- **Hisse Senedi Satın Alma Planları:** Çalışanlar şirket hisselerini iskontolu fiyat üzerinden doğrudan satın alabilir.
- **Hisse Senedi Teşvik Planları:** Şirket çalışanlarına performanslarını ödüllendirmek amacıyla bedelsiz hisseler verebilir.
- **Hisse Senedi Değerleme Hakları:** Çalışanlara sunulan hisselerin veriliş tarihi ile hak ediş tarihleri arasındaki pozitif fark (hissenin değer artışı); çalışana nakit veya hisse olarak verilebilir.

Neden şimdi hisse edindirme programı uygulanmalı?

Borsa İstanbul şuan gelişmekte olan piyasalar içinde en cazip ve en ucuz piyasalardan biri. Böyle bir ortamda hem çalışanlar hem de şirket sahiplerinin ortak menfaatlerini gözettiği için hisse edindirme programları oldukça cazip bir seçenek olarak öne çıkıyor.

Bu işi ne hızlandırır?

Türkiye’de uygulamanın önünde bir engel olmamakla birlikte, mevzuatla düzenleme ya da teşvik gibi mekanizmalar bulunmuyor. Bu sebeple yakın gelecekte şirketlerin bu konuda tek başına karar almalarını beklemek gerçekçi değil. Ancak inanıyorum ki bu dönemde çıkarılabilecek devlet teşvikleri, şirketlerin bu tarz programları uygulamaya geçirmesine vesile olacaktır.